

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Απρίλιος 2013

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικώς. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τον Απρίλιο 2013 το οικονομικό κλίμα παρουσίασε σημαντική υποχώρηση με το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να μειώνεται κατά 15,8 μονάδες σε σύγκριση με το Μάρτιο. Η μείωση αυτή οφείλεται στη χειροτέρευση του κλίματος σε όλους τους τομείς, αλλά και ανάμεσα στους καταναλωτές, με τους δείκτες να καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές ιστορικά. Μεγαλύτερη απώλεια εμπιστοσύνης σημειώθηκε στις υπηρεσίες, στο λιανικό εμπόριο και στους καταναλωτές, με αισθητή χειροτέρευση όλων των αξιολογήσεων που αφορούν τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές των επιχειρήσεων, των νοικοκυριών αλλά και της Κύπρου γενικότερα.

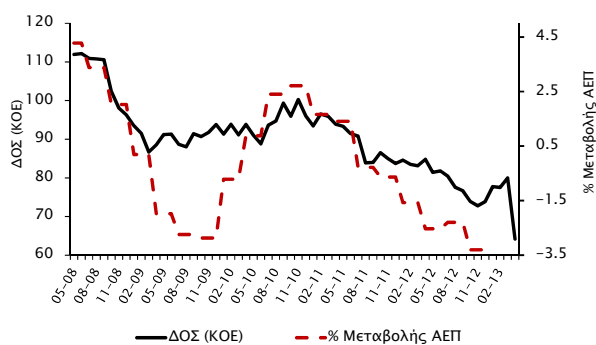
Σε όλους τους τομείς οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την οικονομική τους δραστηριότητα και την απασχόλησή τους το επόμενο τρίμηνο είναι ιδιαίτερα αρνητικές και προϊδεάζουν για το μέγεθος της ύφεσης που θα ακολουθήσει τα επόμενα τρίμηνα. Ταυτόχρονα, οι προθέσεις των επιχειρήσεων για μειώσεις των τιμών πώλησης τους επόμενους μήνες είναι εμφανείς.

Οι τελευταίες εξελίξεις στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα διαμορφώνουν νέα δεδομένα που επηρεάζουν δραματικά το οικονομικό κλίμα (το οποίο από τον Ιανουάριο παρουσίαζε κάποια σημάδια ανάκαμψης), με αρνητικές επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία (ανάπτυξη και απασχόληση) που εκτιμάται ότι θα διαρκέσουν τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα.

Τον Απρίλιο 2013 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)¹ για την Κύπρο παρουσίασε μείωση της τάξης των 15,8 μονάδων σε σύγκριση με το Μάρτιο.² Η μεγάλη πτώση του ΔΟΣ, λόγω των εξελίξεων στο τραπεζικό σύστημα προδιαγράφει το μέγεθος της ύφεσης που θα ακολουθήσει (Διάγραμμα 1).³

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ

Η μείωση του ΔΟΣ τον Απρίλιο σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα οφείλεται στην επιδείνωση του οικονομικού κλίματος σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στις υπηρεσίες και στους καταναλωτές (Διάγραμμα 2).

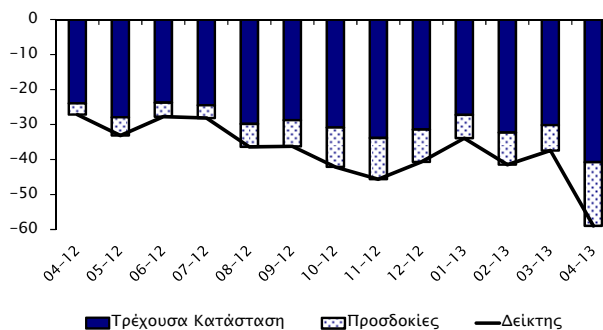
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των **υπηρεσιών** το επιχειρηματικό κλίμα επιδεινώθηκε λόγω χειροτέρευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 3). Συγκριτικά με το Μάρτιο, περισσότερες επιχειρήσεις αξιολογούν αρνητικά την οικονομική κατάσταση, τη ζήτηση και την απασχόληση της επιχείρησής τους το τελευταίο τρίμηνο. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων αναφορικά με τη ζήτηση τους επόμενους τρεις μήνες παρουσιάζονται σημαντικά αρνητικότερες συγκριτικά με

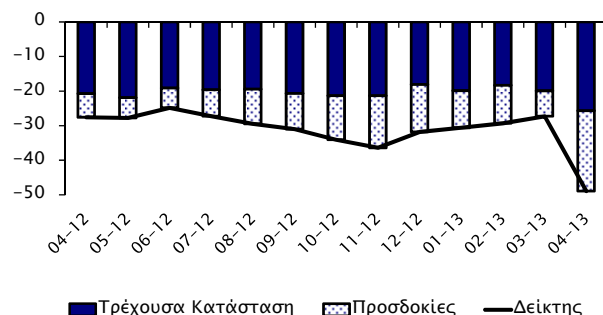
τον προηγούμενο μήνα. Σε σχέση με το Φεβρουάριο, περισσότερες επιχειρήσεις προγραμματίζουν μείωση της απασχόλησης τους επόμενους τρεις μήνες, και ταυτόχρονα περισσότερες προτίθενται να μειώσουν τις τιμές τους μέσα στο επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο **λιανικό εμπόριο** το επιχειρηματικό κλίμα επιδεινώθηκε λόγω χειροτέρευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν μείωση στις πωλήσεις και αύξηση στα τρέχοντα αποθέματά τους. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για το επόμενο τρίμηνο παρουσιάζονται εξαιρετικά αρνητικές. Σε σύγκριση με το Μάρτιο, μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων αναμένει μείωση στις πωλήσεις, στις παραγγελίες προς τους προμηθευτές και στην απασχόληση. Τον Απρίλιο, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι σχεδιάζουν μείωση των τιμών τους το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Στον τομέα των **κατασκευών** το επιχειρηματικό κλίμα επιδεινώθηκε λόγω χειροτέρευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 5). Τον Απρίλιο η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων παρατήρησε περαιτέρω μείωση στην οικοδομική της δραστηριότητα το τελευταίο τρίμηνο, καθώς και στα υπό εξέλιξη έργα (current overall order books).

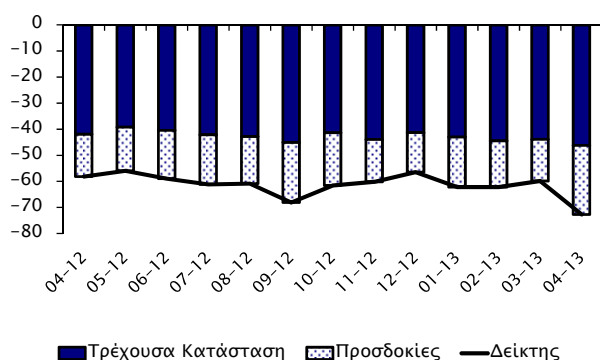
¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

² Από το Φεβρουάριο 2013 τα στοιχεία για το ΔΟΣ (ΚΟΕ) έχουν αναθεωρηθεί λόγω αναπροσαρμογής του μακροχρόνιου μέσου όρου που χρησιμοποιείται για την κατασκευή του Δείκτη.

³ Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "ΑΕΠ σε σταθερές τιμές, 4ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2012", Στατιστική Υπηρεσία 11/03/13).

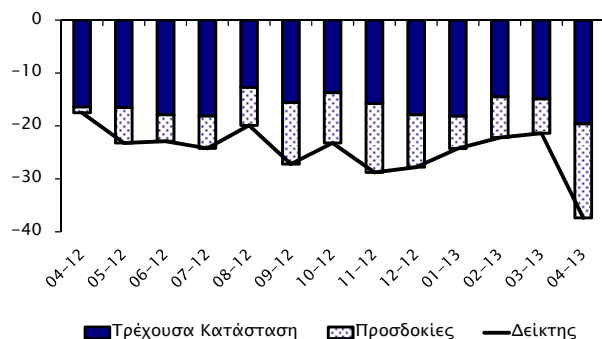
Αρνητικότερες απ' ό,τι το Μάρτιο ήταν και οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Πολύ περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με τον Μάρτιο δήλωσαν ότι αναμένουν πτώση στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα επιδεινώθηκε λόγω χειροτέρευσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

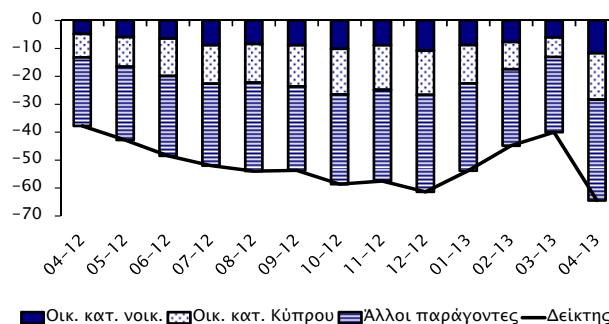

Συγκριτικά με το Μάρτιο αρνητικότερες παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την παραγωγή, τις τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές, καθώς και για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες. Επιπρόσθετα, τον Απρίλιο περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι τα τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων βρίσκονται σε ψηλότερα επίπεδα από το κανονικό. Σε σχέση με τον περασμένο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι αναμένουν μείωση στην παραγωγή και την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Τέλος, περισσότερες επιχειρήσεις αναμένουν μείωση στις τιμές πώλησης τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** τον Απρίλιο παρουσιάζεται πολύ πιο αρνητικό από ό,τι το Μάρτιο.

Οι προσδοκίες των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και της Κύπρου τους επόμενους 12 μήνες παρουσιάζουν σημαντική επιδείνωση σε σχέση με το Μάρτιο. Οι εκτιμήσεις τους για την ανεργία καταγράφονται σαφώς αρνητικότερες, με τη συντριπτική πλειοψηφία να αναμένει περαιτέρω αύξηση στον αριθμό των ανέργων τους επόμενους 12 μήνες (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα, περισσότεροι καταναλωτές δήλωσαν ότι παρατήρησαν μειώσεις στις τιμές των καταναλωτικών αγαθών τον τελευταίο χρόνο, και ταυτόχρονα πολύ λιγότεροι αναμένουν αυξήσεις στις τιμές τους επόμενους 12 μήνες. Συγκριτικά με το Μάρτιο, περισσότεροι δήλωσαν ότι η τρέχουσα χρονική στιγμή είναι ακατάλληλη για μεγάλες αγορές και ταυτόχρονα λιγότεροι αναμένουν ότι θα ξοδέψουν ποσά για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες. Δυσμενέστερες από ό,τι το Μάρτιο είναι και οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την καταλληλότητα της τρέχουσας στιγμής για αποταμίευση, με τους πλείστους να δηλώνουν ότι η πιθανότητα να προβούν σε αποταμίευση τους επόμενους 12 μήνες είναι πολύ μικρή ή μηδενική (Πίνακας 1).

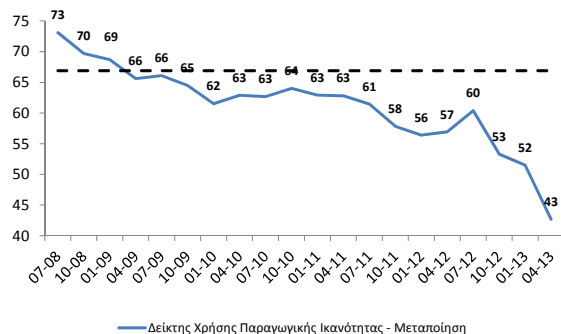
Συμπερασματικά, ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) για την Κύπρο τον Απρίλιο 2013 παρουσίασε μεγάλη μείωση της τάξης των 15,8 μονάδων σε σύγκριση με το Μάρτιο 2013. Η μείωση αυτή οφείλεται στην επιδείνωση του κλίματος σε όλους τους τομείς της οικονομίας, αλλά και ανάμεσα στους καταναλωτές, με τους δείκτες να καταγράφουν τις χαμηλότερες τιμές ιστορικά. Μεγαλύτερη απώλεια εμπιστοσύνης σημειώθηκε στις υπηρεσίες, στο λιανικό εμπόριο και στους καταναλωτές, με αισθητή χειροτέρευση όλων των αξιολογήσεων που αφορούν τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές των επιχειρήσεων, των νοικοκυριών αλλά και της Κύπρου γενικότερα.

Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (Capacity Utilisation)

Στα πλαίσια των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας διεξάγεται έρευνα, σε τριμηνιαία βάση, για τη χρήση της παραγωγικής ικανότητας (capacity utilization) των επιχειρήσεων στους τομείς της *μεταποίησης* και των *υπηρεσιών*. Οι συνεντεύξεις γίνονται τηλεφωνικά ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα 100 επιχειρήσεων στη μεταποίηση και 200 επιχειρήσεων στις υπηρεσίες, το οποίο δίνει βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Πιο κάτω παρουσιάζεται ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας για τους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών, ο οποίος μας δείχνει ποιό είναι το τρέχον ποσοστό παραγωγής των επιχειρήσεων σε σχέση με τη μέγιστη παραγωγική τους ικανότητα, όπου το 100% δηλώνει πλήρη παραγωγική ικανότητα. Με άλλα λόγια, ο Δείκτης αυτός μας δείχνει πόσο κάτω από την «κανονική» παραγωγή λειτουργεί ο κάθε τομέας τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας είναι χρήσιμος εφόσον παρέχει ενδείξεις για την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας. Αν για παράδειγμα η ζήτηση στην αγορά αυξάνεται, ο βαθμός χρήσης της παραγωγικής ικανότητας θα τείνει να αυξάνεται, ενώ το αντίθετο συμβαίνει όταν η ζήτηση στην αγορά μειώνεται. Η χρήση της παραγωγικής ικανότητας παρακολουθείται συχνά και ως ένδειξη για τις πληθωριστικές τάσεις, καθώς όταν το ποσοστό παραγωγής είναι ψηλό αυξάνονται οι πιέσεις στις τιμές. Επίσης, οι επενδύσεις και η απασχόληση εξαρτώνται άμεσα από το βαθμό χρήσης της παραγωγικής ικανότητας σε μια επιχείρηση ή τομέα. Ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας για τη μεταποίηση και τις υπηρεσίες δημοσιεύεται από το ΚΟΕ σε τριμηνιαία βάση, με σκοπό την παροχή πρόσθετων πληροφοριών για τις εξελίξεις στη μεταποίηση, στις υπηρεσίες, αλλά και στην οικονομία γενικότερα.

Η πορεία του Δείκτη Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας της μεταποίησης για την περίοδο Ιούλιος 2008-Απρίλιος 2013 παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 8.⁴ Η διακεκομμένη γραμμή αντιστοιχεί στο μέσο όρο του Δείκτη για την περίοδο Ιούλιος 2008-Απρίλιος 2013.

Διάγραμμα 8: Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (%) - Μεταποίηση

Ο βαθμός χρήσης της παραγωγικής ικανότητας στη μεταποίηση παρουσίασε σημαντική πτώση σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2013. Γενικότερα, η διαχρονική πορεία του Δείκτη καταδεικνύει ότι μετά τον Ιανουάριο 2009, η χρήση της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα της μεταποίησης βρίσκεται συνεχώς κάτω από το μακροχρόνιο μέσο όρο. Μετά τον Ιούλιο 2012 η απόκλιση της παραγωγικής ικανότητας από το μακροχρόνιο επίπεδο διευρύνεται. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη ότι οι επιχειρήσεις στη μεταποίηση συνεχίζουν να λειτουργούν κάτω από το κανονικό επίπεδο της παραγωγικής τους ικανότητας. Συνεπώς, δεν αναμένονται

σημαντικές επενδύσεις, καθώς με τα υφιστάμενα κτίρια/εγκαταστάσεις και εξοπλισμό το ποσοστό παραγωγής βρίσκεται ήδη σε χαμηλά σχετικά επίπεδα.

Στον τομέα των υπηρεσιών, του οποίου η συνεισφορά στο ΑΕΠ της Κύπρου είναι πολύ πιο μεγάλη από αυτήν της μεταποίησης, ο Δείκτης παρουσιάζεται για το σύνολο του τομέα και για επιμέρους υποτομείς, για την περίοδο Ιανουάριος 2010 - Απρίλιος 2013 (Πίνακας 2).⁵

Πίνακας 2: Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (%) - Υπηρεσίες

	2010				2011				2012				2013		Μέσος Όρος
	01	04	07	10	01	04	07	10	01	04	07	10	01	04	
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	81	81	79	79	77	78	85	79	81	81	85	84	79	81	81
Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	86	82	87	88	87	87	89	89	84	88	91	92	88	91	88
Άλλες υπηρεσίες	73	72	79	79	80	74	80	77	76	76	84	72	76	71	76
Σύνολο	72	73	79	79	80	71	82	79	79	79	85	83	79	77	78

Το συνολικό ποσοστό χρήσης παραγωγικής ικανότητας στις υπηρεσίες τον Απρίλιο 2013 μειώθηκε στο 77% από 79% που ήταν τον Ιανουάριο 2013 και τον Απρίλιο 2012. Η χρήση παραγωγικής ικανότητας στα ξενοδοχεία και εστιατόρια παραμένει στα ίδια επίπεδα Απριλίου 2012, ενώ καταγράφεται μικρή βελτίωση σε σχέση με τον Ιανουάριο 2013. Αύξηση σημείωσε ο δείκτης των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, μετά την πτώση του Ιανουαρίου. Ο δείκτης για τον τομέα των άλλων υπηρεσιών (π.χ. νομικές και ελεγκτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διαφήμισης και έρευνας αγοράς) τον Απρίλιο 2013 κατέγραψε τη χαμηλότερη τιμή του ιστορικά.

⁴ Τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτή την ενότητα δεν είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

⁵ Τα στοιχεία για τον Δείκτη Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας στις υπηρεσίες άρχισαν να συλλέγονται από τον Ιανουάριο 2010. Ο Δείκτης υπολογίζεται σύμφωνα με τον ορισμό που χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG-ECFIN).

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

ΕΡΕΥΝΑ	2012										2013			
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ														
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-27	-33	-28	-28	-36	-36	-42	-46	-41	-34	-41	-37	-59	
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	-38	-40	-36	-39	-39	-41	-46	-46	-49	-43	-51	-49	-65	
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	-34	-44	-36	-34	-50	-45	-47	-55	-45	-39	-46	-42	-58	
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	-10	-16	-12	-11	-20	-22	-34	-35	-28	-20	-28	-22	-55	
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	2	-3	-6	-10	-17	-18	-20	-15	-8	-7	-13	-12	-14	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-2	-17	-16	-16	-17	-22	-13	-11	-10	-11	-14	-8	-26	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-1	-7	-7	-7	-7	-7	-9	-10	-8	-10	-17	-12	-39	
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ														
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-28	-28	-25	-27	-29	-31	-34	-36	-32	-31	-29	-27	-49	
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-57	-60	-52	-58	-54	-55	-59	-60	-57	-55	-58	-59	-72	
Τρέχοντα αποθέματα ³	5	6	6	1	4	7	5	4	-3	4	-3	1	5	
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	-21	-18	-17	-23	-30	-31	-38	-45	-41	-32	-33	-22	-70	
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-36	-42	-44	-45	-47	-57	-54	-55	-56	-50	-49	-45	-72	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-12	-16	-15	-17	-11	-19	-16	-12	-14	-12	-13	-11	-17	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-4	-10	-12	-9	3	2	-3	-8	2	11	-12	-3	-28	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ														
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-58	-56	-59	-61	-61	-68	-62	-60	-56	-62	-62	-60	-73	
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-56	-58	-56	-57	-56	-57	-57	-59	-55	-62	-65	-51	-78	
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-84	-79	-81	-84	-86	-90	-83	-88	-83	-86	-89	-88	-92	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	-32	-33	-37	-38	-36	-46	-40	-33	-30	-38	-36	-32	-53	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-35	-37	-39	-34	-37	-38	-35	-45	-43	-36	-40	-31	-60	
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ														
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	-18	-23	-23	-24	-20	-27	-23	-29	-28	-24	-22	-21	-37	
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-48	-52	-32	-42	-44	-53	-53	-50	-48	-47	-44	-46	-60	
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-56	-62	-59	-58	-54	-56	-54	-57	-61	-61	-59	-61	-68	
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-51	-43	-52	-39	-50	-44	-45	-45	-27	-28	-44	-36	-55	
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-7	-13	-5	-3	-16	-9	-13	-10	-8	-6	-15	-16	-9	
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	-3	-20	-15	-18	-22	-35	-29	-39	-30	-18	-23	-19	-53	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-19	-16	-11	-21	-18	-31	-31	-29	-29	-28	-19	-17	-37	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-6	-4	-11	1	-10	-3	-3	-8	-2	2	1	-5	-19	
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ														
Δείκτης ²	-38	-43	-48	-52	-54	-54	-59	-58	-61	-54	-45	-40	-64	
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-40	-45	-40	-45	-44	-41	-39	-40	-40	-45	-46	-47	-44	
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-19	-24	-26	-36	-34	-36	-40	-36	-43	-35	-31	-24	-47	
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-73	-76	-77	-79	-77	-77	-79	-79	-81	-82	-85	-82	-88	
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-34	-42	-54	-55	-55	-59	-66	-64	-63	-55	-39	-28	-67	
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	34	22	19	14	18	23	15	14	13	22	26	17	-13	
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	14	4	-2	5	5	7	4	6	13	20	9	-6	-41	
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3, 4}	52	54	64	65	68	68	73	74	79	68	55	48	80	
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-46	-52	-49	-57	-60	-63	-57	-57	-57	-63	-64	-60	-70	
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-50	-54	-59	-65	-62	-67	-67	-68	-69	-70	-68	-65	-80	
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-14	-14	-11	-21	-24	-17	-17	-21	-25	-23	-26	-31	-48	
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-46	-51	-50	-53	-58	-52	-56	-57	-60	-57	-55	-60	-65	

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

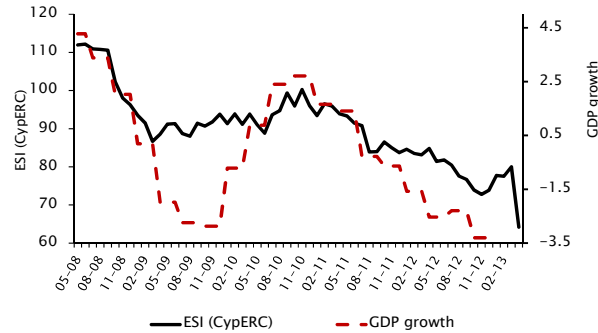
² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

April 2013

Figure 1: Economic Sentiment Indicator (ESI CypERC) and GDP growth

Note: The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator constructed by the Economics Research Centre (ESI CypERC) reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.

Figure 2: Decomposition of the change in ESI (CypERC)

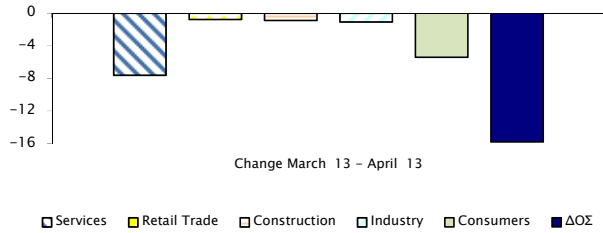

Figure 5: Construction Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

Figure 3: Services Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

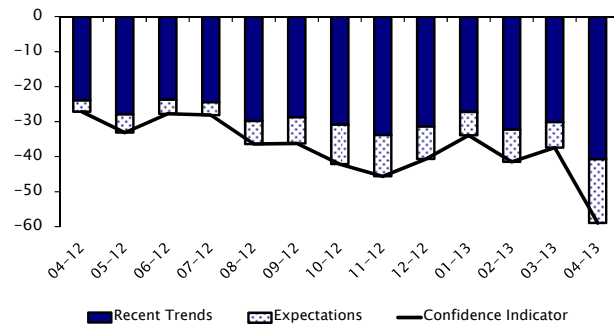

Figure 6: Industrial Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

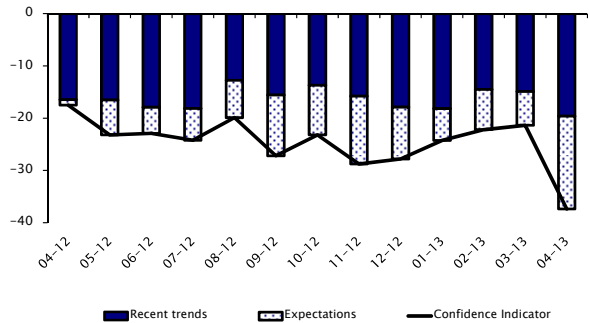

Figure 4: Retail Trade Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

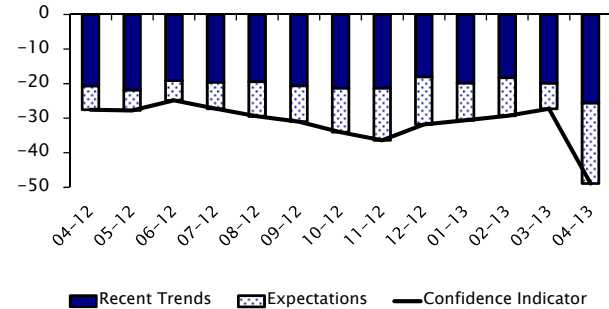
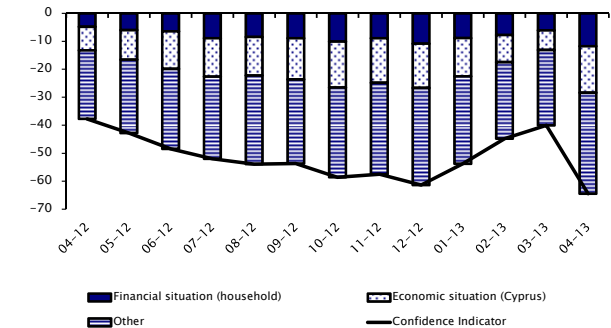

Figure 7: Consumer Confidence Indicator (contribution of financial/economic situation expectations and other factors)

Note: Other factors include unemployment expectations and savings intentions.

Table 1: Difference between the percentage of positive and negative responses (balance)¹ and ESI (CypERC)

Month	2012										2013			
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	
ECONOMIC SENTIMENT INDICATOR (ESI CypERC)²	84.8	81.4	81.8	80.5	77.6	76.7	73.9	72.8	73.8	77.7	77.5	80.0	64.2	
SERVICES														
Services Confidence Indicator ³	-27	-33	-28	-28	-36	-36	-42	-46	-41	-34	-41	-37	-59	
Business situation, past 3 months ⁴	-38	-40	-36	-39	-39	-41	-46	-46	-49	-43	-51	-49	-65	
Turnover (demand), past 3 months ⁴	-34	-44	-36	-34	-50	-45	-47	-55	-45	-39	-46	-42	-58	
Expected turnover (demand), next 3 months ⁴	-10	-16	-12	-11	-20	-22	-34	-35	-28	-20	-28	-22	-55	
Employment, past 3 months	2	-3	-6	-10	-17	-18	-20	-15	-8	-7	-13	-12	-14	
Expected employment, next 3 months	-2	-17	-16	-16	-17	-22	-13	-11	-10	-11	-14	-8	-26	
Expected selling prices, next 3 months	-1	-7	-7	-7	-7	-7	-9	-10	-8	-10	-17	-12	-39	
RETAIL TRADE														
Retail Trade Confidence Indicator ³	-28	-28	-25	-27	-29	-31	-34	-36	-32	-31	-29	-27	-49	
Business activity (sales), past 3 months ⁴	-57	-60	-52	-58	-54	-55	-59	-60	-57	-55	-58	-59	-72	
Stock of goods ⁴	5	6	6	1	4	7	5	4	-3	4	-3	1	5	
Expected business activity (sales), next 3 months ⁴	-21	-18	-17	-23	-30	-31	-38	-45	-41	-32	-33	-22	-70	
Orders placed with suppliers, next 3 months	-36	-42	-44	-45	-47	-57	-54	-55	-56	-50	-49	-45	-72	
Expected employment, next 3 months	-12	-16	-15	-17	-11	-19	-16	-12	-14	-12	-13	-11	-17	
Expected selling prices, next 3 months	-4	-10	-12	-9	3	2	-3	-8	2	11	-12	-3	-28	
CONSTRUCTION														
Construction Confidence Indicator ³	-58	-56	-59	-61	-61	-68	-62	-60	-56	-62	-62	-60	-73	
Building activity, past 3 months	-56	-58	-56	-57	-56	-57	-57	-59	-55	-62	-65	-51	-78	
Current overall order books ⁴	-84	-79	-81	-84	-86	-90	-83	-88	-83	-86	-89	-88	-92	
Expected employment, next 3 months ⁴	-32	-33	-37	-38	-36	-46	-40	-33	-30	-38	-36	-32	-53	
Expected selling prices, next 3 months	-35	-37	-39	-34	-37	-38	-35	-45	-43	-36	-40	-31	-60	
INDUSTRY														
Industrial Confidence Indicator ³	-18	-23	-23	-24	-20	-27	-23	-29	-28	-24	-22	-21	-37	
Production, past 3 months	-48	-52	-32	-42	-44	-53	-53	-50	-48	-47	-44	-46	-60	
Current overall order books ⁴	-56	-62	-59	-58	-54	-56	-54	-57	-61	-61	-59	-61	-68	
Current export order books	-51	-43	-52	-39	-50	-44	-45	-45	-27	-28	-44	-36	-55	
Stock of finished products ⁴	-7	-13	-5	-3	-16	-9	-13	-10	-8	-6	-15	-16	-9	
Expected production, next 3 months ⁴	-3	-20	-15	-18	-22	-35	-29	-39	-30	-18	-23	-19	-53	
Expected employment, next 3 months	-19	-16	-11	-21	-18	-31	-31	-29	-29	-28	-19	-17	-37	
Expected selling prices, next 3 months	-6	-4	-11	1	-10	-3	-3	-8	-2	2	1	-5	-19	
CONSUMERS														
Consumer Confidence Indicator ³	-38	-43	-48	-52	-54	-54	-59	-58	-61	-54	-45	-40	-64	
Financial situation of household, past 12 months	-40	-45	-40	-45	-44	-41	-39	-40	-40	-45	-46	-47	-44	
Expected financial situation of household, next 12 months ⁴	-19	-24	-26	-36	-34	-36	-40	-36	-43	-35	-31	-24	-47	
General economic situation in Cyprus, past 12 months	-73	-76	-77	-79	-77	-77	-79	-79	-81	-82	-85	-82	-88	
Expected general economic situation in Cyprus, next 12 months ⁴	-34	-42	-54	-55	-55	-59	-66	-64	-63	-55	-39	-28	-67	
Consumer prices, past 12 months	34	22	19	14	18	23	15	14	13	22	26	17	-13	
Expected consumer prices, next 12 months	14	4	-2	5	5	7	4	6	13	20	9	-6	-41	
Expected unemployment in Cyprus, next 12 months ^{4,5}	52	54	64	65	68	68	73	74	79	68	55	48	80	
Major purchases at present	-46	-52	-49	-57	-60	-63	-57	-57	-57	-63	-64	-60	-70	
Major purchases intentions, next 12 months	-50	-54	-59	-65	-62	-67	-67	-68	-69	-70	-68	-65	-80	
Savings at present	-14	-14	-11	-21	-24	-17	-17	-21	-25	-23	-26	-31	-48	
Savings intentions, next 12 months ⁴	-46	-51	-50	-53	-58	-52	-56	-57	-60	-57	-55	-60	-65	

Notes:

- Positive responses refer to increase/improvement/ above normal/very or fairly likely, while the opposite holds for negative responses. Data are seasonally adjusted.
- The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.
- The calculation of the confidence (composite) indicator is described in http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.
- The responses to this question are used in the calculation of the confidence (composite) indicator for each survey.
- Following a suggestion by the European Commission, the responses to this question are not adjusted for seasonality.

Since May 2008 the Economics Research Centre, in collaboration with RAI Consultants Ltd, have been conducting the Business and Consumer Surveys in Cyprus, as part of the Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. The programme is funded by the European Commission and the Ministry of Finance.